

**Mit üzennek a falak? – A valóságos és a virtuális „falak” üzenetei
Falfirkák, plakátok, reklámok, internetes fórumok, blogok stb.**

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

12. évfolyam

Programcsomag: Toleranciára nevelés

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

Címlapkép: szkc212_03_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	17-18 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A tanulók figyeljenek oda a valóságos és virtuális térben megjelenő, nyilvánosságnak szánt üzenetek tartalmára és megjelenési formájára; vegyék észre az esetleges manipulációs szándékot, törekedjenek az ezekkel kapcsolatos önálló vélemény kialakítására; legyenek képesek elfogadni, tolerálni a számukra idegen értékeket, de ismerjék fel az elfogadható és elfogadhatatlan tartalmak és formák közötti határokat.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Identitás: közösség, barátok; kapcsolatok: együttműködés, felelősség; konfliktus: szembefordulás a hatalommal, értékek ütközése, valndalizmus; életmód: életérzés, érzelmek, szabadság, művészetek; kultúra: szubkultúrák, generációk; társadalmi nyilvánosság: propaganda, közvélemény; erkölcs és jog: szabályok; környezet: lakóhelyi környezet</p> <p>Tartalom: A tanulók saját gyűjtött anyag vagy a mellékletekben található példák alapján áttekintik a falakon és az interneten található különböző tartalmú szöveges és/vagy grafikus üzeneteket. Csoportosítják ezeket készítőik, a készítők szándékai és az üzenetek megjelenési formái szerint. Megadott szempontok alapján alakítanak ki véleményt mindezeknek az egyének életvitelére, szokásrendszerére, gondolkodására, ízlésvilágára gyakorolt hatásáról. Különbséget tesznek közöttük aszerint, hogy jelenlétük pozitív vagy tartalmuk, illetve megjelenésük helye, formája miatt kimondottan negatív. Beszélnek arról, hogy kinek mit lehet tenni a környezetszennyező, ízléstelen, illetve szélsőséges, uszító tartalmakat hordozó megnyilvánulások ellen.</p>
Megelőző tapasztalat	A jelen társadalmi valóságára való reflektálás
Ajánlott továbbhaladási irány	Az üzenetek interneten történő megjelenésének aktuális változásai
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: érzelmek tudatossága, autonómia</p> <p>Önszabályozás: felelősségvállalás, tekintet másokra</p> <p>A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, szabálykövetés, kritikai gondolkodás, kreativitás</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember és társadalom (kritikai gondolkodás, kommunikáció); Művészetek (vizuális kultúra)</p> <p>Tantárgyakhoz: társadalomismeret, rajz, osztályfőnöki óra</p>

	<p>Modulokhoz: Miről árulkodnak a falfirkák? (szka208_32), Vicc, szamizdat, kabaré (szka210_55), Hair – a hippi mozgalom értékvilága (szkc211_02), Miben hiszünk? Hit, vallás, tolerancia (szkcd211_07), Áldokumentumok, hatáskeltés, manipuláció (szka211_18), Amerikai história X – szélsőséges nézetek a fiatalok körében (szkc212_09)</p>
Támogató rendszer	<p>Kereszty Zsuzsa (szerk.): <i>Tanári kézikönyv</i>. Sulinova, 2006 A graffiti rövid története. http://www.freeweb.hu/csmopolgaror/graffiti.htm A vandál falfirka nem graffiti! Hozzászólások, vélemények egy rádiós kampányhoz. http://www.radio.hu/read/47722 Művészi graffitik az egész világból. http://www.graffiti.org/ Internetes fórum: http://www.lx.hu/messages.php?lang=hu&session_id=&group_id=153&threadselect=31&first=0&sb=4&ow=2&nom=22#</p>

Bevezető gondolatok

A modul azokkal a nyilvánosságnak szánt különböző tartalmú, értékű, szándékú üzenetekkel foglalkozik, amelyek – akarva akaratlanul – elérnek bennünket, és olykor tudattalanul is befolyásolják bizonyos döntéseinket, beépülnek gondolkodásunkba, értékvilágunkba, formálják a közízlést. A falfirkák (graffitik) az 1970-es évek óta a városi folklór részeként tartoznak főként a nagyvárosok képéhez, bizonyos formái a művészeti kategóriába sorolódnak. Ha olyan felületen jelennek meg, ahol esztétikai jelentőségük lehet (pl. tűzfalokon vagy egyéb, erre a célra kijelölt helyen), nem merülhet fel ellenük kifogás. Műemlékeken, frissen festett házak falain, aluljárókban, vasútállomáson, járműveken, lépcsőházakban azonban még a különben értékesnek számító „alkotások” is vandalizmusnak minősülhetnek. A folyamat minden jel szerint nehezen tartható kézben, a szabályozás nem működik, és az elrettentésre szánt szankciókat kevesen veszik komolyan – annak ellenére, hogy az összemocskolt falak, építmények az emberek többségét bosszantják.

Tudvalévően a nyilvánosságnak szánt üzenetek nem korlátozódnak a graffitikre. A falakon megjelenő feliratok, rajzok, plakátok, hirdetések a legkülönbözőbb színvonalon és tartalommal próbálják közzé tenni létrehozóik, illetve hirdetőik mondanóját. Megjelenhet itt politikai propaganda, a hatalomellenes érzületeket kifejező szöveg, előítéletet hordozó, sértő, uszító, gyűlöletet keltő megnyilvánulás, pillanatnyi érzelmi állapotra történő reagálás stb. Ezek az üzenetek megjelenési formájukat tekintve szintén lehetnek mértéktartók, szépek, akár szellemesek is, de többségük – éppen a figyelemkeltés feltételezhető szándéka miatt – inkább harsány, ízléstelen, sok esetben bántó, sértő, megalázó tartalmú.

A nyilvánosságnak szánt üzenetek egy része hivatalosan elfogadott, engedélyezett, legitim (választási hirdetések, pártpropagandát tartalmazó plakátok, kereskedelmi és társadalmi célú hirdetések stb.). A legitim falragaszok, álló- és mozgóképek, reklámok tartalmával és megjelenési módjának minőségével kapcsolatban is számos kifogásolnivaló akad. Egy részük éppen úgy szennyezi a környezetet, mint a sokat szidott magánkezdeményezésből keletkező firkák, rajzok, TAG-ek vagy a hirdetésül kiragasztott cédulák, matricák.

Az internet használatának általánossá válásával a nyilvános üzenetek számára is új lehetőség nyílt. Az internetes fórumok, üzenőfalak, blogok lehetővé teszik, hogy bárki, akinek hozzáférése van, minden kontroll és korlátozás nélkül üzeneteket küldhessen szét a világban. A virtuális térrel kiegészülve elhalványodott, illetve átalakult a valóságosan létező falfirkák funkciója, nyilvánvalóan megnőtt a helyi, aktuális, meghatározott mondanivalót hordozó tartalmak jelentősége, mialatt az általános érvényűnek szánt, szélesebb körhöz szólni akaró üzenetek egyre nagyobb súllyal jelennek meg az interneten.

Tanítványaink ebben a beláthatatlan mennyiségű és rendkívül változatos tartalmú üzenetekkel telezsúfolt környezetben szocializálódnak, és végképp lehetetlen ezeket számukra kiporciózni, illetve a kapcsolódó tapasztalatokat feldolgozni. Segíthetjük azonban őket abban, hogy tudatosodjon bennük a felszín mögött sejthető szándék, és felkelthetjük bennük az igényt a kritikus megközelítésre, az önálló véleményalkotásra, a manipuláció elkerülésére.

Módszertani ajánlás

A foglalkozásra szakkörön, klubfoglalkozás keretében, esetleg tömbösített osztályfőnöki órán kerülhet sor. Az első két órát javasoljuk egyhuzamban megtartani. A harmadik előtt azonban szükség van egy-két hét szünetre, hogy a tanulók elkészíthessék bemutatóik anyagát.

A teremben feltétlenül mobilbútorok legyenek. A plenáris foglalkozásoknál feltétlenül körben helyezkedjenek el a tanulók. A csoportszerveződés igényli a mozgás lehetőségét. Több esetben kerülnek a falra poszterek, táblázatok, szükség van ezekhez megfelelő falfelületre.

A plakátok, poszterek készítéséhez filctollra van szükség. A plakátkészítés esetében (**B** változat) fontos, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a legváltozatosabb eszközök használatára. Az egyik variációban kivetíthető fotókkal dolgozunk; ehhez szükségesek a megfelelő technikai eszközök. Amennyiben a kivetítés nem megoldható, a fotókat ki kell nyomtatni, és több példányban lemásolni.

A harmadik órán szervezendő prezentáció konkrét témáját és formáját a tanulók határozhatják meg: kiállítás, Power Point bemutató, vetítőképes előadás, web-felület, portfólió stb. Bárhogyan is döntenek, maguknak kell előre gondoskodniuk a bemutatójukhoz szükséges feltételek biztosításáról.

A csoportszervezés több esetben önkéntes választással, rokonszenvi alapon történik. Egy esetben javasoljuk a véletlenszerű módszert (minden tanuló kap egy sorszámot a tervezett csoportszámnak megfelelően, és az azonos sorszámúak alkotnak egy csoportot).

A bemutató előkészítése projektfeladat, amelynek tervezésétől az értékelésig a tanulók önállóságára és a csoporttársaikkal való együttműködésre építünk. A tanulói segédletben található ajánlást és a tervezés úrlapját a pedagógus az adott helyzetnek megfelelően pontosítja.

A modul **B** variációja a kreatív, képzőművészeti tevékenységben és szerepjátékban is jártas tanulócsoporthoz készült.

Az értékelés a projektfeladat záró szakasza, és a hangsúly az egyes csoportok, illetve egyének önreflexióján van.

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Fotók a nyilvánosságnak szánt üzenetekről (A változat)

P2 – Áttekintés (A változat)

P3 – Háttér-információ

P4 – Poszter (A változat)

Diákmelléletek

D1 – Részlet egy internetes fórumból (d2)

D2 – A kitöltött táblázat, kérdések (d2)

D3 – Vélemények (d2)

D4 – Közmunkára fognák (d1)

D5 – Ajánlás a projektfeladathoz (d1)

D6 – A projektfeladat terve (d2)